

บทที่ 4

ผลกระทบของผู้ประกอบการและผู้บริโภคต่อระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม

การยกระดับความสมัครใจในการเสียภาษีเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดเก็บภาษีอากร และเมื่อกรมสรรพากรได้มีการปรับปรุงโครงสร้างภาษีครั้งใหญ่ เริ่มใช้ในวันที่ 1 มกราคม 2535 โดยการนำเอาภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้แทนภาษีการค้าซึ่งใช้มานานกว่า 60 ปีแล้ว¹ ระบบภาษีมูลค่าเพิ่มที่นำมาใช้นั้นทางกรมสรรพากรเชื่อมั่นว่าจะเป็นระบบที่ชัดเจน แน่นนอนและเป็นธรรมกว่าภาษีการค้าเดิม ตลอดจนประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนดังนี้

- ภาษีมูลค่าเพิ่มจัดเก็บไม่ซ้ำซ้อน
- การใช้ภาษีมูลค่าเพิ่มอัตราเดียว จะช่วยลดการบิดเบือนการจัดสรรทรัพยากร และลดการบิดเบือนของรูปแบบธุรกิจ
- ภาษีมูลค่าเพิ่มเอื้ออำนวยต่อการส่งออก และการลงทุน
- การหลีกเลี่ยงภาษีจะทำได้ยาก และประโยชน์จากการหนีภาษีน้อยลง
- ภาษีมูลค่าเพิ่มอำนวยความสะดวกให้รัฐบาลมากขึ้น
- ความร่วมมือในการเสียภาษีจะมีมากขึ้น เพราะการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มไม่เพียงแต่รัฐจะเก็บภาษีฝ่ายเดียว ผู้มีหน้าที่เสียภาษีก็นมีโอกาสได้รับคืนจากรัฐด้วย
- ภาษีมูลค่าเพิ่มจะช่วยสร้างวินัยในการเสียภาษี

จากประโยชน์หรือข้อดีของภาษีมูลค่าเพิ่มที่กล่าวมาข้างต้น จะสามารถช่วยยกระดับความสมัครใจในการเสียภาษีได้มากกว่าที่เคยเป็นอยู่ แต่ในความเป็นจริงแล้วจะเป็นอย่างไรก็ตามหรือไม่ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของผู้ประกอบการและผู้บริโภคที่มีต่อระบบภาษีมูลค่าเพิ่มหลังจากการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้เป็นเวลาเกือบ 6 ปีแล้ว เพื่อประกอบการพิจารณาว่าภาษีมูลค่าเพิ่มจะมีส่วนช่วยยกระดับความสมัครใจในการเสียภาษีให้ดีขึ้นหรือไม่อย่างไร ข้อบกพร่องในการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ในประเทศไทยมีอย่างไร เพื่อประโยชน์ในการนำไปปรับปรุงให้เหมาะสมกับระบบการค้าและเศรษฐกิจของไทยยิ่งขึ้นต่อไป

การศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้ข้อมูลปฐมภูมิโดยการออกแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติของผู้ประกอบการต่อระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ในเขตอำเภอเมืองและอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น โดยการจัดกลุ่มผู้ประกอบการออกเป็นกลุ่มย่อยๆ ตามประเภทธุรกิจ เช่น ผู้ผลิต ผู้ให้

¹ ภาษีการค้าใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 และมีการปรับปรุงครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. 2504 จนกระทั่งเปลี่ยนมาใช้ภาษีมูลค่าเพิ่มในปี พ.ศ. 2535

บริการ ผู้ขายส่ง ผู้ขายปลีกและผู้ส่งออก แล้วสุ่มตัวอย่างขึ้นมา 86 ราย ต่อจากนั้นจึงได้ออกแบบสอบถาม (ภาคผนวก ก) โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

1. ลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม
2. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม
3. ทักษะคติของผู้ประกอบการต่อระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม

สำหรับด้านผู้บริโภคนั้นได้สุ่มตัวอย่างมาจาก 2 อำเภอ คือ อำเภอเมืองและอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่นเช่นเดียวกัน โดยมีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 361 ราย และได้ออกแบบสอบถาม (ภาคผนวก ข) โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ส่วน คือ

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ผู้บริโภค)
2. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม
3. ทักษะคติของผู้บริโภคต่อระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม
4. ผลของภาษีมูลค่าเพิ่มต่อรายได้ของผู้บริโภค

เมื่อได้รับข้อมูลจากแบบสอบถามมาแล้วจะทำกรวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ Program SPSS เพื่อหาค่าความถี่(Frequency) ค่าร้อยละ(Percentage) และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆเพื่อสรุปผลการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ผลการศึกษาเกี่ยวกับทักษะคติของผู้ประกอบการต่อระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม

1. การกระจายของแบบสอบถาม แบบสอบถามจำนวน 86 ชุด ได้กระจายไปทุกประเภทธุรกิจ ซึ่งประกอบด้วยผู้ผลิต 9 ราย ผู้ขายส่ง 13 ราย ผู้ขายปลีก 31 ราย ผู้ส่งออก 3 ราย และผู้ให้บริการ 30 ราย และยังสามารถแบ่งได้เป็นบุคคลธรรมดา 38 รายและนิติบุคคล 48 ราย

2. ลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 แสดงลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม (ผู้ประกอบการ)

ความสัมพันธ์ต่อธุรกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เจ้าของ	37	43.0
สมุห์บัญชี	7	8.1
หุ้นส่วน	7	8.1
ความสัมพันธ์ต่อธุรกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ลูกจ้าง	35	40.7
รวม	86	100.0

จากตารางที่ 1 ประกอบด้วยเจ้าของกิจการ (ส่วนใหญ่เป็นบุคคลธรรมดา) 37 ราย สมุห์บัญชี 7 ราย หุ้นส่วน 7 ราย และอื่นๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพนักงานลูกจ้าง 35 ราย จะเห็นว่า ธุรกิจที่เป็นนิติบุคคลส่วนใหญ่ที่ผู้ตอบแบบสอบถามมักเป็นลูกจ้างที่ทำหน้าที่เสียภาษีให้บริษัท โดยตรง ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 48 รายจากจำนวน 86 รายมีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี (ส่วนใหญ่จะมีวุฒิการศึกษาระดับ ปวส.) อายุโดยเฉลี่ยจะอยู่ในกลุ่ม 25 – 50 ปีมากที่สุด 59 ราย ในกลุ่มอายุต่ำกว่า 25 ปี 15 ราย ที่เหลือทั้งหมดจะมีอายุเกินกว่า 50 ปี

3. ความสัมพันธ์ระหว่างรายรับและการเสียภาษี

ตารางที่ 2 แสดงรายรับของผู้ประกอบการ

รายรับของผู้ประกอบการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
น้อยกว่า 600,000	26	30.2
600,000 – 1,200,000	26	30.2
มากกว่า 1,200,000	33	38.4
ไม่ระบุ	1	1.2
รวม	86	100.0

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่าผู้ประกอบการ 86 รายนี้ ผู้ที่มีรายรับต่ำกว่า 600,000 บาท ต่อปี (เกณฑ์รายรับขั้นต่ำที่ไม่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม) มีจำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.2 รายรับระหว่าง 600,000 – 1,200,000 บาทต่อปีจำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.2 และรายรับเกิน 1,200,000 บาทต่อปีจำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.4

กิจการที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามนี้ส่วนใหญ่จะมีรายรับเกิน 1,200,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 38.4 ซึ่งเป็นรายได้ที่อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องจดทะเบียนเข้าสู่ระบบภาษีมูลค่าเพิ่มเต็มรูปแบบ คือ เสียภาษีแบบร้อยละ 10 (ภาษีซื้อ – ภาษีขาย) แต่สำหรับกิจการที่มีรายได้ไม่เกิน 600,000 บาทต่อปี ซึ่งได้รับสิทธิไม่ต้องจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม เนื่องจากเป็นกิจการขนาดเล็กแต่ก็ยังให้สิทธิ หากเห็นประโยชน์ของการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ก็สามารถขอจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มได้ โดยต้องขอเข้าในระบบเต็มรูปแบบ คือเสียภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 10 เท่านั้น จะขอเข้าระบบแบบเหมาไม่ได้

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายรับของธุรกิจกับความเกี่ยวข้องของธุรกิจต่อระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม

รายได้ (บาทต่อปี)	เสียภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตรา (จำนวนราย)				
	10 %	1.5 %	0 %	ยกเว้นภพ.	อื่นๆ
น้อยกว่า 600,000	16	6	1	2	1
600,000 – 1,200,000	11	14	-	-	1
มากกว่า 1,200,000	28	2	-	3	-
รวม	55	22	1	5	2

จากตารางเมื่อพิจารณาค่า Chi-Square Test ได้ 0.004 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานรองที่ว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %

ผู้ที่ขอจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละ 10 มีทั้งสิ้น 55 รายคิดเป็นร้อยละ 64.0 จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 1.5 จำนวน 22 รายคิดเป็นร้อยละ 26.7 จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 0 จำนวน 1 รายคิดเป็นร้อยละ 1.2 ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม 5 รายคิดเป็นร้อยละ 5.8 และเสียภาษีในอัตราอื่นๆ (ร้อยละ 7) จำนวน 2 รายคิดเป็นร้อยละ 2.3

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของผู้ประกอบการและความเห็นเกี่ยวกับการนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้

รายได้ของผู้ประกอบการ	ความเห็นของผู้ประกอบการ (จำนวนราย)		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่ออกความเห็น
น้อยกว่า 600,000	17	8	1
600,000 – 1,200,000	15	11	-
มากกว่า 1,200,000	18	12	3
รวม	50	31	4

จากตารางเมื่อพิจารณาค่า Chi-Square Test ได้ 0.495 ซึ่งน้อยกว่า 0.50 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานรองที่ว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันที่ระดับความเชื่อมั่น 50 %

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า ผู้ประกอบการที่มีรายรับต่ำกว่า 600,000 บาทต่อปี ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 65.38 เห็นด้วยกับการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้แทนภาษีการค้า สำหรับผู้ประกอบการที่มีรายรับระหว่าง 600,000 – 1,200,000 บาทต่อปีนั้นร้อยละ 57.7 เห็นด้วยกับการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ และร้อยละ 42.3 ไม่เห็นด้วย คือ เห็นว่าภาษีการค้าดีกว่า และผู้ประกอบการที่มีรายรับเกิน 1,200,000 บาทต่อปี ร้อยละ 54.5 เห็นด้วยกับภาษีมูลค่าเพิ่มและร้อยละ 36.4 ไม่เห็นด้วยกับภาษีมูลค่าเพิ่ม ที่เหลือร้อยละ 9 ไม่ออกความคิดเห็น

4. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม มีการทดสอบความรู้พื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มทั้งสิ้น 6 ข้อ โดยผลการทดสอบเป็นดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงการทดสอบความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม

ผลการทดสอบ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ตอบถูกต้อง 6 ข้อ	10	11.6
ตอบถูกต้อง 5 ข้อ	20	23.3
ตอบถูกต้อง 4 ข้อ	30	34.9
ตอบถูกต้อง 3 ข้อ	18	20.9
ตอบถูกต้อง 2 ข้อ	7	8.1
ตอบถูกต้อง 1 ข้อ	1	1.2
รวม	86	100.0

จากตาราง มีผู้ตอบถูกต้องทั้ง 6 ข้อจำนวน 10 รายคิดเป็นร้อยละ 11.6 ตอบถูกต้อง 5 ข้อจำนวน 20 รายคิดเป็นร้อยละ 23.3 ตอบถูกต้อง 4 ข้อจำนวน 30 รายคิดเป็นร้อยละ 34.9 ตอบถูกต้องจำนวน 3 ข้อ 18 รายคิดเป็นร้อยละ 20.9 ตอบถูกต้อง 2 ข้อ 7 รายคิดเป็นร้อยละ 8.1 และตอบถูกต้องหนึ่งข้อจำนวน 1 รายคิดเป็นร้อยละ 1.2

การตอบแบบสอบถามในส่วนนี้ จะเห็นว่าทั้งผู้ที่มีความรู้ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีและผู้ที่มีความรู้ระดับปริญญาตรีขึ้นไป ส่วนใหญ่จะตอบคำถามถูกต้องจำนวน 4 ข้อ นั้นหมายความว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มในระดับปานกลาง และจากการที่ไม่มีความรู้ในเรื่องของภาษีมูลค่าเพิ่มดีพอก็อาจจะทำให้ผู้ประกอบการเหล่านั้นทำผิดโดยไม่ได้ตั้งใจ

5. ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 86 ราย มีผู้แสดงความคิดเห็นว่าเห็นด้วยกับระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม 51 รายคิดเป็นร้อยละ 59.3 ผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม 31 รายคิดเป็นร้อยละ 36.0 และผู้ที่ไม่ออกความเห็น 4 รายคิดเป็นร้อยละ 4.7

ตารางที่ 6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทธุรกิจและความคิดเห็นในการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้

ประเภทธุรกิจ	ความคิดเห็นต่อระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม (จำนวน : ราย)		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่ออกความเห็น
ผู้ผลิต	6	3	-
ผู้ขายส่ง	7	5	1
ผู้ขายปลีก	15	4	2
ผู้ส่งออก	1	2	-
ผู้ให้บริการ	22	7	1
รวม	51	31	4

จากตารางเมื่อพิจารณาค่า Chi-Square Test ได้ 0.01 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานรองที่ว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %

จากตารางที่ 6 สามารถสรุปได้ดังนี้

- 5.1 ผู้ประกอบการที่เห็นด้วยกับระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม แยกเป็นประเภทธุรกิจ ในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่เห็นด้วยกับระบบภาษีมูลค่าเพิ่มทั้งสิ้น 51 ราย แยกเป็นผู้ผลิต 6 รายคิดเป็นร้อยละ 11.76 ผู้ขายส่ง 7 รายคิดเป็นร้อยละ 13.72 ผู้ขายปลีก 15 รายคิดเป็นร้อยละ 29.41 ผู้ส่งออก 1 รายคิดเป็นร้อยละ 1.96 และผู้ให้บริการ 22 รายคิดเป็นร้อยละ 35.3
- 5.2 ผู้ประกอบการที่ไม่เห็นด้วยกับระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม แยกเป็นประเภทธุรกิจ ในจำนวนผู้ตอบคำถามที่ไม่เห็นด้วยกับระบบภาษีมูลค่าเพิ่มทั้งสิ้นจำนวน 31 ราย แยกเป็นผู้ผลิต 3 รายคิดเป็นร้อยละ 9.68 ผู้ขายส่ง 5 รายคิดเป็นร้อยละ 16.13 ผู้ขายปลีก 14 รายคิดเป็นร้อยละ 45.16 ผู้ส่งออก 2 รายคิดเป็นร้อยละ 6.45 และผู้ให้บริการ 7 รายคิดเป็นร้อยละ 22.58
- 5.3 เปรียบเทียบสัดส่วนประเภทธุรกิจที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 86 ราย ประเภทผู้ผลิตจำนวน 9 ราย เห็นด้วย 6 รายคิดเป็นร้อยละ 66.67 ไม่เห็นด้วย 3 รายคิดเป็นร้อยละ 33.33 ผู้ขายส่งจำนวน 13 ราย เห็นด้วย 7 รายคิดเป็นร้อยละ 53.85 ไม่เห็นด้วย 5 รายคิดเป็นร้อยละ 38.46 ไม่ออกความเห็น 1 รายคิดเป็นร้อยละ 7.69 ผู้ขายปลีกจำนวน 31 ราย เห็นด้วย 15 รายคิดเป็นร้อยละ 48.39 ไม่เห็นด้วย 14 รายคิดเป็นร้อยละ 45.16 ไม่ออกความเห็น 2 รายคิดเป็นร้อยละ 6.45 ผู้ส่งออกจำนวน 3 ราย เห็นด้วย 1 รายคิดเป็นร้อยละ 33.33 ไม่เห็นด้วย 2 รายคิดเป็นร้อยละ 66.67 และผู้ให้บริการจำนวน 30 ราย เห็นด้วย 22 รายคิด

เป็นร้อยละ 73.34 ไม่เห็นด้วย 7 รายคิดเป็นร้อยละ 23.33 ไม่ออกความเห็น
1 รายคิดเป็นร้อยละ 3.33

ตารางที่ 7 แสดงความเห็นเกี่ยวกับการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ แบ่งตามประเภทกิจการและรายได้

หน่วย : ราย

กิจการเสียภาษีในฐานะ	ความเห็นเกี่ยวกับการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่ออกความเห็น
บุคคลธรรมดา รายได้น้อยกว่า 600,000 บาท	8	6	-
	600,000-1,200,000 บาท	9	-
	มากกว่า 1,200,000 บาท	4	1
นิติบุคคล รายได้น้อยกว่า 600,000 บาท	9	2	1
	600,000-1,200,000 บาท	2	-
	มากกว่า 1,200,000 บาท	16	8

จากตารางเมื่อพิจารณาค่า Chi-Square Test ของบุคคลธรรมดาได้ 0.243 ซึ่งน้อยกว่า 0.30 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานรองที่ว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันที่ระดับความเชื่อมั่น 70 % และค่า Chi-Square Test ของนิติบุคคลได้ 0.731 ซึ่งน้อยกว่า 0.75 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานรองที่ว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันที่ระดับความเชื่อมั่น 25 %

จากตาราง กิจการที่เสียภาษีในฐานะบุคคลธรรมดาที่เห็นด้วยกับการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ส่วนใหญ่จะมีรายได้ น้อยกว่า 600,000 บาท และที่ไม่เห็นด้วยส่วนใหญ่มีรายได้ตั้งแต่ 600,000 บาทขึ้นไป แต่สำหรับกิจการที่เสียภาษีในฐานะนิติบุคคลในทุกระดับรายได้จะเห็นด้วยกับการนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้แทนภาษีการค้า

6. สื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม

ตารางที่ 8 แสดงสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มของผู้ประกอบการ

แหล่งความรู้	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การจัดสัมมนาของเอกชน	3	3.5
การจัดสัมมนาของกรมสรรพากร	5	5.8
เอกสารเผยแพร่ของกรมสรรพากร	17	19.8
การประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์และวิทยุ	24	27.9
การอ่านจากหนังสือพิมพ์	2	2.3
การแนะนำจากเจ้าหน้าที่สรรพากร	17	19.8
อื่น ๆ	18	20.9
รวม	86	100.0

จากตารางข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ผู้ประกอบการได้รับความรู้เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มมากที่สุดจากการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์และวิทยุ ซึ่งคิดเป็นจำนวน 24 ราย (ร้อยละ 27.9) รองลงมาได้จากการศึกษาในหลายๆ ทาง เช่น สำนักงานบัญชีและหนังสือเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งมีจำนวน 18 ราย (ร้อยละ 20.9) การแนะนำจากเจ้าหน้าที่สรรพากรและเอกสารเผยแพร่ของกรมสรรพากรมีจำนวนเท่ากัน คือ 17 ราย (ร้อยละ 19.8) การจัดสัมมนาของกรมสรรพากร 5 ราย (ร้อยละ 5.8) การจัดสัมมนาของเอกชน 3 ราย (ร้อยละ 3.5) และการอ่านจากหนังสือพิมพ์ 2 ราย (ร้อยละ 2.3)

ตารางที่ 9 แสดงแหล่งข้อมูลที่ผู้ประกอบการได้รับ

ความสัมพันธ์กับธุรกิจ	แหล่งความรู้ (จำนวน : ราย)						
	1	2	3	4	5	6	7
เจ้าของ บุคคลธรรมดา	-	-	5	12	-	3	5
	-	1	3	-	-	3	5
สมุหบัญชี บุคคลธรรมดา	-	-	-	-	-	-	-
	2	1	3	-	-	1	-
หุ้นส่วน บุคคลธรรมดา	-	-	-	1	-	1	1
	-	-	3	-	1	-	-
ลูกจ้าง บุคคลธรรมดา	-	-	1	6	1	-	2
	1	3	2	5	-	9	5

หมายเหตุ : แหล่งความรู้ 1 คือ การจัดสัมมนาของเอกชน

- 2 คือ การจัดสัมมนาของกรมสรรพากร
- 3 คือ เอกสารเผยแพร่ของกรมสรรพากร
- 4 คือ การประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์และวิทยุ
- 5 คือ การอ่านจากหนังสือพิมพ์
- 6 คือ การแนะนำจากเจ้าหน้าที่สรรพากร
- 7 คือ อื่น ๆ

จากตารางเมื่อพิจารณาค่า Chi-Square Test ของเจ้าของได้ 0.037 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานรองที่ว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ค่า Chi-Square Test ของหุ้นส่วนได้ 0.136 ซึ่งน้อยกว่า 0.15 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานรองที่ว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันที่ระดับความเชื่อมั่น 85 % ค่า Chi-Square Test ของลูกจ้างได้ 0.078 ซึ่งน้อยกว่า 0.10 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานรองที่ว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันที่ระดับความเชื่อมั่น 90 %

จากตารางสามารถสรุปได้ว่าเจ้าของกิจการที่เสียภาษีในฐานะบุคคลธรรมดา นั้นได้รับข่าวสารเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มจากการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์และวิทยุมากที่สุด ส่วนเจ้าของกิจการที่เสียภาษีในฐานะนิติบุคคลนั้นได้รับข่าวสารจากแหล่งอื่นๆ มากที่สุด เช่น สำนักงานบัญชีและหนังสือเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม ในส่วนของสมุหบัญชีของกิจการนิติบุคคลนั้นได้รับข่าวสารจากเอกสารเผยแพร่ของกรมสรรพากรมากที่สุด สำหรับผู้ประกอบการที่มีฐานะเป็นหุ้นส่วนในกิจการที่เสียภาษีในฐานะบุคคลธรรมดา นั้นได้รับข่าวสารจากการประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่างๆ และการแนะนำจากเจ้าหน้าที่สรรพากร แต่หุ้นส่วนในกิจการนิติบุคคลส่วนใหญ่จะได้รับความรู้จากเอกสารเผยแพร่ของกรมสรรพากร ในส่วนของลูกจ้างของกิจการที่เป็นบุคคลธรรมดา นั้นได้รับความรู้เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มจากการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์และวิทยุ และลูกจ้างของกิจการที่เป็นนิติบุคคลจะได้รับความรู้จากการแนะนำของเจ้าหน้าที่สรรพากรมากที่สุด

นอกจากนี้ ในด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มนั้น ผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลธรรมดาจะได้ข้อมูลส่วนใหญ่จากการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ วิทยุ สำหรับผู้ประกอบการที่เป็นนิติบุคคลนั้นจะได้รับข้อมูลส่วนใหญ่มาจากการแนะนำจากเจ้าหน้าที่สรรพากร

2.ความเห็นเกี่ยวกับความชัดเจนของข่าวสารเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม

ตารางที่ 10 แสดงความเห็นเกี่ยวกับความชัดเจนของข่าวสารที่ได้รับ

ความชัดเจนของข่าวสาร	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ชัดเจน เข้าใจง่าย	35	40.7
คลุมเครือ ไม่เข้าใจ	42	48.8
ไม่ได้สนใจ	5	5.8
อื่น ๆ	4	4.7
รวม	86	100.0

จากตารางพบว่า มีผู้เห็นว่าข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มที่ได้รับนั้นชัดเจน เข้าใจง่าย 35 รายคิดเป็นร้อยละ 40.7 เห็นว่าคลุมเครือ ไม่เข้าใจ 42 รายคิดเป็นร้อยละ 48.8 มีผู้ตอบว่าไม่ได้สนใจข่าวสารเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มจำนวน 5 รายคิดเป็นร้อยละ 5.8 และที่เหลือ 4 รายหรือร้อยละ 4.7 มีความเห็นว่า ไม่มีความชัดเจน คือ เจ้าหน้าที่ในแต่ละพื้นที่เข้าใจในเรื่องภาษีมูลค่าเพิ่มต่างกันและถือปฏิบัติต่างกันในแต่ละพื้นที่

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่าถึงแม้จะมีการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ถึง 6 ปีแล้วก็ตามผู้ประกอบการส่วนใหญ่ก็ยังเห็นว่าข่าวสารเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มนั้นคลุมเครือ ไม่เข้าใจ ดังนั้นแนวทางแก้ไขทางหนึ่ง คือ กรมสรรพากรน่าจะมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น รวมถึงเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่สรรพากรในส่วนของการออกตรวจแนะนำผู้ประกอบการ เพื่อว่าผู้ประกอบการจะได้มีความรู้ ความเข้าใจถึงระเบียบ วิธีปฏิบัติต่างๆ อย่างชัดเจน ซึ่งอาจจะส่งผลทำให้ผู้ประกอบการมีความสมัครใจในการเสียภาษีเพิ่มขึ้นก็ได้

6. ความเห็นของผู้เสียภาษีต่อการตรวจแนะนำของเจ้าหน้าที่ โดยผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อคิดเห็นในคำถามนี้จำนวน 85 ราย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 11 แสดงความเห็นของผู้เสียภาษีต่อการตรวจแนะนำของเจ้าหน้าที่

ความเห็นของผู้ประกอบการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่พอใจ เพราะบางปัญหาตอบไม่ได้	14	16.2
ไม่พอใจ เพราะอธิบายสั้นๆ ชี้แจงไม่ตรงจุด	30	34.9
พอใจ	41	47.7
ไม่ออกความเห็น	1	1.2

จากตาราง ผู้ประกอบการมีความเห็นว่าได้รับคำชี้แจงจากเจ้าหน้าที่ตรวจแนะนำอย่าง น่าพอใจ 41 รายคิดเป็นร้อยละ 47.7 อีกร้อยละ 51.1 ยังไม่ได้รับคำชี้แจงที่น่าพอใจ เนื่องจาก บางปัญหาเจ้าหน้าที่ตอบไม่ได้และบางปัญหาอธิบายสั้นเกินไป ชี้แจงไม่ตรงจุดที่ต้องการ ดังนั้น ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่เพิ่มเติม ซึ่งแนวทางการแก้ไขนั้นน่าจะกระทำ 2 วิธี ควบคู่กันไป คือ อบรมเจ้าหน้าที่เพิ่มโดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎเกณฑ์ ระเบียบ วิธีการและแนวทาง ปฏิบัติที่ออกมาใหม่ๆ และอีกวิธีหนึ่ง คือ ฝึกอบรมถึงปัญหา และหาวิธีการแก้ไข รวมถึงแนวทาง ปฏิบัติที่เหมาะสมให้เร็วที่สุด เจ้าหน้าที่จะได้ยึดเป็นแนวทางตอบปัญหาให้กับผู้ประกอบการ (ปัญหาบางอย่างอาจไม่ได้เกิดจากความไม่รู้ แต่จะเกิดจากการขาดแนวทางการตีความกฎหมาย ขาดกฎเกณฑ์ ระเบียบ วิธีการ และแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนมากกว่า)

ตารางที่ 12 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทธุรกิจและการตรวจแนะนำของเจ้าหน้าที่สรรพากร

การตรวจแนะนำของเจ้าหน้าที่	ประเภทธุรกิจ (จำนวน : ราย)				
	ผู้ผลิต	ผู้ขายส่ง	ผู้ขายปลีก	ผู้ส่งออก	ผู้ให้บริการ
ไม่พอใจ เพราะบางปัญหาตอบไม่ได้	3	1	5	-	5
ไม่พอใจ เพราะอธิบายสั้นๆชี้แจงไม่ตรงจุด	3	6	12	1	8
พอใจ	4	6	14	2	16
ไม่ออกความเห็น	-	-	-	-	1

จากตารางเมื่อพิจารณาค่า Chi-Square Test ได้ 0.882 ซึ่งน้อยกว่า 0.90 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานรองที่ว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันที่ระดับความเชื่อมั่น 10 %

จากตารางจะเห็นว่า ผู้ผลิตส่วนใหญ่พอใจกับการตรวจแนะนำของเจ้าหน้าที่ สำหรับผู้ขายส่งนั้นการตรวจแนะนำของเจ้าหน้าที่สรรพากรยังไม่ทั่วถึง เพราะมีผู้ประกอบการบางส่วนพอใจกับการตรวจแนะนำของเจ้าหน้าที่แต่ก็มีบางส่วนยังเห็นว่าเจ้าหน้าที่อธิบายปัญหาสั้นๆและชี้แจงไม่ตรงจุด สำหรับประเภทธุรกิจที่เหลือ คือ ผู้ขายปลีก ผู้ส่งออกและผู้ให้บริการนั้นส่วนใหญ่แล้วพอใจกับการตรวจแนะนำของเจ้าหน้าที่สรรพากร

7. ปัญหาที่มักประสบในระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม มีประเด็นที่น่าสนใจหลายกรณี ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาตามความเห็นของผู้ประกอบการได้ดังนี้

ตารางที่ 13 แสดงปัญหาที่มักประสบในระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม

รายละเอียด	จำนวนผู้ตอบ (ราย)
1. การคืนภาษีล่าช้า	37
2. ระเบียบและแนวทางปฏิบัติของกรมสรรพากรเข้มงวดเกินไป	30
3. ความยุ่งยากในทางปฏิบัติด้านการคำนวณต้นทุนหรือตั้งราคาขาย	30
4. กฎหมาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติของกรมสรรพากรยังไม่ชัดเจน	25
5. ผู้ขายไม่ยอมออกใบกำกับภาษีให้	25
6. เจ้าหน้าที่ตอบปัญหาไม่ชัดเจน	24
7. การจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการยุ่งยาก	18
8. แบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่มกรอขาย	18
9. ผู้ซื้อไม่ยอมบอกชื่อ ที่อยู่	11
10. อื่นๆ เช่น ถ้าขอคืนภาษีโดยวิธีการเครดิตภาษี ไม่ว่าจะป็นจำนวนเงินมากหรือน้อยก็จะถูกตรวจสอบทันที	1

หมายเหตุ : ผู้ตอบสามารถให้รายละเอียดได้มากกว่าหนึ่งประเด็น

จากตารางพบว่า ปัญหาที่ผู้ประกอบการพบมากที่สุดในการนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ คือ ปัญหาการคืนภาษีล่าช้า ซึ่งจะลบล้างข้อดีของภาษีมูลค่าเพิ่มในส่วนที่ผู้เสียภาษีสามารถได้รับเงินคืนจากรัฐบาล เพราะถึงแม้ว่าในกฎหมายจะกำหนดไว้ว่า ในการขอคืนเงินภาษี กรมสรรพากรจะคืนภาษีให้เดือนต่อเดือน หากการพิจารณาภาษีล่าช้ากว่ากำหนดเนื่องจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ผู้ประกอบการมีสิทธิได้รับดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 1 ต่อเดือน แต่ในทางปฏิบัติกรณีการคืนภาษีล่าช้า การที่ผู้ประกอบการได้รับดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อเดือนนั้นก็ยังไม่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อผู้ประกอบการเท่าใดนัก และการคืนภาษีล่าช้านี้อาจเป็นต้นเหตุที่ทำให้ผู้ประกอบการหลีกเลี่ยงภาษี เช่น เพิ่มภาษีซื้อให้มากขึ้น (โดยการใช้ใบกำกับภาษีปลอม) เพื่อลดจำนวนเงินที่จะขอคืนภาษีจากกรมสรรพากร เป็นต้น จากเหตุผลที่กล่าวมาถ้าหากกรมสรรพากรสามารถแก้ปัญหาในส่วนนี้ได้ก็อาจทำให้ผู้เสียภาษีเต็มใจที่จะเสียภาษี หรือเสียภาษีเต็มจำนวนมากขึ้น

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ปัญหาที่ผู้ประกอบการพบส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาที่เกิดจากกฎระเบียบของกรมสรรพากร คือ ระเบียบและแนวทางปฏิบัติของกรมสรรพากรเข้มงวดเกินไป และยังไม่ชัดเจน นอกนั้นก็ป็นปัญหาที่เกิดตามมาจากกรนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ เช่น ความยุ่งยากในการตั้งราคา ผู้ขายไม่ยอมออกใบกำกับภาษีให้ เป็นต้น

10 ความเห็นทั่วไปของผู้ประกอบการต่อระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม สามารถเรียงลำดับความสำคัญความเห็นของผู้ประกอบการต่อระบบภาษีมูลค่าเพิ่มได้ ดังนี้

ตารางที่ 14 แสดงความเห็นของผู้ประกอบการต่อระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม

รายละเอียด	จำนวนผู้ตอบ (ราย)
1. ราคาสินค้าในระบบภาษีมูลค่าเพิ่มควรจะถูกลง	27
2. ภาษีมูลค่าเพิ่มส่งเสริมการส่งออกมากกว่าเดิมซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น	25
3. ภาษีมูลค่าเพิ่มจัดเก็บไม่ซ้ำซ้อน	25
4. ถ้าเลือกได้ การเสียภาษีระบบเก่าดีกว่า	22
5. ภาษีมูลค่าเพิ่มจะทำให้การเสียภาษีเงินได้เป็นธรรมขึ้น	21
6. ภาษีที่แฝงในการลงทุนขอคืนได้	14
7. การแข่งขันทางการค้าจะรุนแรงขึ้นในระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม	12
8. ควรนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้มานานแล้ว	10
9. อัตราภาษีร้อยละ 10 เหมาะสมแล้ว	10
10. ระบบนี้ช่วยจัดปัญหาการโต้เถียง ดีความกับผู้เสียภาษีได้	9
11. การประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับผู้เสียภาษีเหมาะสมเพียงพอแล้ว	4

หมายเหตุ : ผู้ตอบสามารถให้รายละเอียดได้มากกว่าหนึ่งประเด็น

จากตารางที่ 11 เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของผู้ตอบในแต่ละข้อ จะพบว่ามีจำนวนผู้
ที่เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวน้อยมาก ดังจะเห็นได้จาก จำนวนผู้ประกอบการทั้งหมด 86 ราย มี
ผู้ประกอบการที่แสดงความเห็นว่าราคาสินค้าในระบบภาษีมูลค่าเพิ่มควรจะถูกลงมากที่สุด 27 ราย
(ร้อยละ 31.4) นั่นคือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวข้างต้น และ
สำหรับในประเด็นอื่นๆ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ก็ยังไม่เห็นด้วยเช่นกัน จากประเด็นต่างๆ ที่มีอยู่
ในตารางทำให้สรุปได้ว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังไม่เห็นประโยชน์ของภาษีมูลค่าเพิ่มเท่าใดนัก

11. ผลการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มต่อรายรับของผู้ประกอบการ การนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้มี
ผลทำให้รายรับของผู้ประกอบการเปลี่ยนแปลงไป ดังนี้

ตารางที่ 15 แสดงผลการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มต่อรายรับของผู้ประกอบการ

รายรับของผู้ประกอบการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
รายรับดีขึ้น	16	18.6
รายรับเท่าเดิม	42	48.8
รายรับแย่ลง	26	30.2
ไม่ออกความเห็น	2	2.4
รวม	86	100.0

จากตาราง มีผู้เห็นว่าการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ทำให้รายรับดีขึ้น 16 รายคิดเป็นร้อยละ 18.6 เห็นว่าการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้มีผลทำให้รายรับเท่าเดิมหรือไม่มีผลกระทบต่อรายรับของธุรกิจ 42 รายคิดเป็นร้อยละ 48.8 และมีผู้เห็นว่าการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้จะทำให้รายรับลดลง 26 รายคิดเป็นร้อยละ 30.2 และไม่ออกความเห็น 2 รายคิดเป็นร้อยละ 2.3 นั่นคือ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่าการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ไม่ได้มีผลกระทบต่อรายรับของผู้ประกอบการ ถึงแม้จะมีการผลักภาระภาษีไปให้กับผู้บริโภคทั้งหมดก็ตาม

12. ความเห็นของผู้ประกอบการเกี่ยวกับรายได้ของรัฐจากภาษีมูลค่าเพิ่ม จากการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มจากร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 10 นั้นผู้ประกอบการมีความเห็นดังนี้

ตารางที่ 16 แสดงความเห็นของผู้ประกอบการเกี่ยวกับรายได้ของรัฐจากการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม

ผลการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษี	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
รายได้ของรัฐสูงขึ้นได้	46	53.5
รายได้ของรัฐไม่สูงขึ้น	13	15.1
ไม่แน่ใจว่ารายได้จะสูงขึ้น	27	31.4
รวม	86	100.0

จากตาราง ผู้ประกอบการเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มจะสามารถทำให้รายได้ของรัฐบาลสูงขึ้นได้ 46 รายคิดเป็นร้อยละ 53.5 เห็นว่าไม่สามารถทำให้รายได้ของรัฐสูงขึ้น 13 รายคิดเป็นร้อยละ 15.1 และไม่แน่ใจว่ารัฐจะสามารถมีรายได้สูงขึ้น จำนวน 27 รายคิดเป็นร้อยละ 31.4 (ผู้ประกอบการน่าจะพิจารณาจากประสิทธิภาพการบริหารงานของเจ้าหน้าที่สรรพากร แต่ไม่ได้คำนึงถึงภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันที่กำลังซบเซาซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้รายได้ของรัฐลดลง)

นอกจากนี้ความเห็นของผู้ประกอบการเกี่ยวกับรายได้ของรัฐนั้นยังสามารถสรุปได้อีกว่า ผู้ประกอบการที่เห็นด้วยกับการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้แทนภาษีการค้า จำนวน 34 รายจาก 51 ราย (ร้อยละ 66.67) ที่เห็นด้วยกับภาษีมูลค่าเพิ่มนั้น เชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีจากร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 10 จะสามารถทำให้รายได้ของรัฐสูงขึ้นได้จริง แต่สำหรับผู้ประกอบการที่ไม่เห็นด้วยกับการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ หรือเห็นว่าภาษีการค้าดีกว่านั้น ผู้ประกอบการจำนวน 16 รายจาก 31 ราย (ที่ไม่เห็นด้วยกับภาษีมูลค่าเพิ่ม) คิดเป็นร้อยละ 51.6 นั้นไม่แน่ใจว่าการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มดังกล่าวจะสามารถทำให้รัฐมีรายได้สูงขึ้นจริง ดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเห็นของผู้ประกอบการเกี่ยวกับการนำ
ภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้กับรายได้ของรัฐบาลหลังการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษี

การนำภาษีมูลค่าเพิ่ม มาใช้	ความเห็นของผู้ประกอบการต่อรายได้ของรัฐบาล (ราย)		
	รายได้สูงขึ้น	รายได้ไม่สูงขึ้น	ไม่แน่ใจ
เห็นด้วย	34	6	11
ไม่เห็นด้วย	9	6	16
ไม่ออกความเห็น	3	1	-
รวม	46	13	27

จากตารางเมื่อพิจารณาค่า Chi-Square Test ได้ 0.01 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 แสดงว่า
ยอมรับสมมติฐานรองที่ว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ตารางที่ 18 แสดงความเกี่ยวพันของธุรกิจต่อความเห็นด้านรายได้ของรัฐบาล

ความสัมพันธ์ของธุรกิจต่อระบบภาษีมูลค่า เพิ่ม	ความเห็นของผู้ประกอบการต่อรายได้ของ รัฐบาล		
	รายได้สูงขึ้น	รายได้ไม่สูงขึ้น	ไม่แน่ใจ
10% เห็นด้วย	3	1	-
ไม่เห็นด้วย	28	5	5
ไม่ออกความเห็น	7	2	4
1.5% เห็นด้วย	5	-	4
ไม่เห็นด้วย	2	4	8
0% เห็นด้วย	1	-	-
ยกเว้น เห็นด้วย	-	1	-
ไม่เห็นด้วย	-	-	4
อื่นๆ เห็นด้วย	-	-	2

จากตารางเมื่อพิจารณาค่า Chi-Square Test ของ 10% ได้ 0.482 ซึ่งน้อยกว่า 0.50
แสดงว่ายอมรับสมมติฐานรองที่ว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันที่ระดับความเชื่อมั่น 50%
ค่า Chi-Square Test ของ 1.5 % ได้ 0.055 ซึ่งน้อยกว่า 0.06 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานรองที่ว่า
ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันที่ระดับความเชื่อมั่น 94% ค่า Chi-Square Test ของยกเว้นภาษี
ได้ 0.025 ซึ่งน้อยกว่า 0.03 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานรองที่ว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันที่
ระดับความเชื่อมั่น 97 %

จากตารางพบว่า กิจกรรมที่เสี่ยภายในอัตรา 10% ส่วนใหญ่แล้วเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มจากร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 10 จะสามารถทำให้รายได้ของรัฐบาลสูงขึ้นได้ถึงแม้จะเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ก็ตาม กิจกรรมที่เสี่ยภายในอัตรา 1.5% ในส่วนของผู้ที่เห็นด้วยกับการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ส่วนใหญ่แล้วเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีจะทำให้รัฐบาลมีรายได้สูงขึ้น แต่ผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้นั้นยังไม่แน่ใจว่ารัฐจะมีรายได้สูงขึ้นหรือไม่ สำหรับกิจกรรมที่เสี่ยภายในอัตรา 0% ที่เห็นด้วยกับการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้นั้นเห็นว่ารัฐน่าจะมีรายได้สูงขึ้น ในส่วนของกิจกรรมที่ได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มซึ่งส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ยังไม่แน่ใจว่ารัฐจะมีรายได้สูงขึ้นได้จริง เช่นเดียวกับกิจกรรมที่เสี่ยภายในอัตราอื่นๆ ซึ่งส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้แต่ก็ไม่แน่ใจว่ารัฐจะมีรายได้สูงขึ้น

4.2 ผลการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของผู้บริโภคต่อระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม

1. การกระจายของแบบสอบถาม แบบสอบถามทั้งหมด 361 ชุด ในจำนวนนี้มีผู้ตอบแบบสอบถามที่มาจากอาชีพต่างๆ ดังต่อไปนี้ รับราชการ 48 รายคิดเป็นร้อยละ 13.3 ค้าขาย 32 รายคิดเป็นร้อยละ 8.9 ธุรกิจส่วนตัว 28 รายคิดเป็นร้อยละ 7.8 ลูกจ้างชั่วคราว 25 รายคิดเป็นร้อยละ 6.9 พนักงานบริษัทเอกชน 79 รายคิดเป็นร้อยละ 21.9 นักศึกษา 122 รายคิดเป็นร้อยละ 33.8 และอื่นๆ ได้แก่ ทำนา รับจ้างทั่วไป แม่บ้าน รัฐวิสาหกิจ จำนวน 27 รายคิดเป็นร้อยละ 7.5 ดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 แสดงการกระจายของอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาชีพ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
รับราชการ	48	13.3
ค้าขาย	32	8.9
ธุรกิจส่วนตัว	28	7.8
ลูกจ้างชั่วคราว	25	6.9
พนักงานบริษัทเอกชน	79	21.9
นักเรียน นักศึกษา	122	33.8
อื่นๆ	27	7.5
รวม	361	100.0

2. ลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยเพศชาย 173 รายคิดเป็นร้อยละ 47.9 และเพศหญิง 187 รายคิดเป็นร้อยละ 51.8 ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 179 รายจากจำนวน

361 ราย มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป โดยสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ประมาณร้อยละ 69.0) ยังเป็นโสด

ตารางที่ 20 แสดงรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังนี้

รายได้	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
น้อยกว่า 5,000	135	37.4
5,000 – 10,000	107	29.6
10,001 – 15,000	56	15.5
มากกว่า 15,000	53	14.7
ไม่ระบุ	10	2.8

3. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม ในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 361 ราย มีผู้ที่ตอบว่ารู้จักภาษีมูลค่าเพิ่ม 298 รายคิดเป็นร้อยละ 82.5 ผู้ที่ไม่รู้จักภาษีมูลค่าเพิ่ม 58 รายคิดเป็นร้อยละ 16.1 และผู้ที่ไม่ตอบคำถาม 5 รายคิดเป็นร้อยละ 1.4

สำหรับด้านความหมายของภาษีมูลค่าเพิ่มนั้น มีผู้ตอบถูกหรือสามารถระบุความหมายของภาษีมูลค่าเพิ่มได้เพียง 79 รายจากทั้งหมด 361 รายคิดเป็นร้อยละ 21.9 เท่านั้น ซึ่งนับว่าน้อยมาก นั่นคือ ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ทราบว่าภาษีมูลค่าเพิ่ม คือ ภาษีที่เก็บจากมูลค่าส่วนที่เพิ่มขึ้นในแต่ละขั้นตอนการผลิต และการจำหน่ายสินค้าและบริการ ซึ่งจะเห็นได้จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 282 รายไม่สามารถระบุได้ว่าภาษีมูลค่าเพิ่มคืออะไร โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก (ประมาณร้อยละ 47.6) ตอบว่าภาษีมูลค่าเพิ่ม คือ ภาษีที่ผู้ประกอบการได้เรียกเก็บหรือพึงเรียกเก็บจากผู้ซื้อสินค้าและบริการ โดยได้รวมภาษีในทุกขั้นตอนการผลิตไว้ในราคาสินค้า

จากคำถามที่เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มนั้น เมื่อพิจารณาให้ละเอียด โดยแบ่งตามระดับการศึกษาจะพบว่า

ตารางที่ 21 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มและระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	รู้จักภาษีมูลค่าเพิ่ม		ไม่รู้จักภาษีมูลค่าเพิ่ม	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	10	43.5	13	56.5
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	16	84.2	3	15.8
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	117	86.7	18	13.3
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	153	86.4	24	13.6

จากตารางเมื่อพิจารณาค่า Chi-Square Test ได้ 0.00 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานรองที่ว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %

จากตารางที่ 21 จะเห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป ส่วนใหญ่ (ประมาณ 80%) รู้จักภาษีมูลค่าเพิ่ม แต่สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความรู้ระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 56.5) นั้นไม่รู้จักภาษีมูลค่าเพิ่ม นั่นอาจกล่าวได้ว่าผู้ที่มีวุฒิการศึกษาสูง (ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป) จะรู้จักภาษีมูลค่าเพิ่มมากกว่าผู้ที่มีวุฒิการศึกษา ระดับประถมศึกษา

4. ความคิดเห็นของผู้บริโภคต่อระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 361 ราย มีผู้แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 22 แสดงความคิดเห็นของผู้บริโภคในประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม

หน่วย : จำนวน(ราย)

ประเด็น	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. ท่านเห็นประโยชน์จากการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้เพียงใด	23 (6.4)	174 (48.2)	84 (23.3)	70 (19.4)	10 (2.8)
2. ราคาสินค้าที่สูงขึ้นเนื่องจากภาษีมูลค่าเพิ่มนั้น ทำให้ท่านลดการบริโภคสินค้าบางอย่างลง และหันไปใช้สินค้าชนิดเดียวกันที่มีราคาถูกกว่าแทน	70 (19.4)	197 (54.6)	60 (16.6)	32 (8.9)	2 (0.6)
3. การใช้ระบบภาษีมูลค่าเพิ่มแบบอัตราเดียว (10%) สำหรับสินค้าและบริการทุกประเภะนั้นเหมาะสมแล้ว	10 (2.8)	91 (25.2)	82 (22.7)	141 (39.1)	37 (10.2)
4. ข้อดีของภาษีมูลค่าเพิ่ม คือ จะแยกภาระภาษีออกจากราคาสินค้า เพราะจะทำให้ท่านรู้ถึงการเสียภาษีของตนอย่างชัดเจน	37 (10.2)	199 (55.1)	87 (24.1)	29 (8.0)	9 (2.5)
5. ทุกครั้งที่ท่านซื้อสินค้า ท่านจะต้องได้รับใบกำกับภาษี ท่านเห็นประโยชน์ของใบกำกับภาษีที่สามารถลดการหลบเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่มได้เพียงใด	81 (22.4)	169 (46.8)	83 (23.0)	21 (5.8)	7 (1.9)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บแสดงร้อยละของจำนวนในแต่ละข้อ

4.1 จากตาราง **ประเด็นที่หนึ่ง** เราจะได้ว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ สำหรับในประเด็นนี้ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการที่รัฐบาลนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ย่อมต้องเกิดประโยชน์ต่อประชาชนในประเทศอย่างแน่นอน แต่ผู้บริโภคไม่สามารถระบุได้ว่าประโยชน์ที่เกิดจากภาษีมูลค่าเพิ่มมีอะไรบ้าง **ประเด็นที่สอง** สรุปได้ว่าการที่ราคาสินค้าสูงขึ้นอันเนื่องมาจากภาษีมูลค่าเพิ่มนั้นทำให้ผู้บริโภคส่วนใหญ่ (ร้อยละ 54.6) ลดการบริโภคสินค้าบางอย่างลง และหันไปใช้สินค้าชนิดเดียวกันที่มีราคาถูกกว่าแทน นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าอันเนื่องมาจากภาษีมูลค่าเพิ่มทำให้เกิดผลการทดแทนกัน **ประเด็นที่สาม** ผู้บริโภคส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 39.1 ไม่เห็นด้วยกับการที่ระบบภาษีมูลค่าเพิ่มใช้อัตราภาษีแบบอัตราเดียว คือ ร้อยละ 10 สำหรับสินค้าและบริการทุกประเภท **ประเด็นที่สี่** ผู้บริโภคส่วนใหญ่ (ประมาณร้อยละ 55.1) เห็นด้วยกับการแยกภาระภาษีออกจากราคาสินค้าซึ่งถือว่าเป็นข้อดีของภาษีมูลค่าเพิ่ม เพราะจะทำให้รู้ถึงภาษีที่แท้จริงที่ตนเองได้เสียไป และสำหรับ **ประเด็นสุดท้าย** ผู้บริโภคประมาณร้อยละ 46.8 เห็นประโยชน์ของใบกำกับภาษีที่สามารถลดการหลบเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่มได้ แต่ผู้บริโภคเองก็ไม่ได้ให้ความสำคัญกับใบกำกับภาษีเท่าใดนัก เพราะจากการสอบถามผู้บริโภคส่วนใหญ่ก็ไม่ได้เรียกร้องใบกำกับภาษีจากร้านค้า

4.2 ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีที่ผู้ประกอบการสามารถผลักภาระภาษีไปให้แก่ผู้บริโภคได้ทั้งหมด หรือผู้บริโภคจะเป็นผู้แบกรับภาระภาษีไว้ทั้งหมด แต่จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งก็คือผู้บริโภคได้ให้ความเห็นว่าตนได้รับภาระภาษีไว้ทั้งหมด 157 รายคิดเป็นร้อยละ 43.5 ผู้บริโภคที่เห็นว่าตนเองไม่ได้เป็นผู้แบกรับภาระภาษีหรือไม่ได้เป็นคนเสียภาษีมีเพียง 28 รายหรือคิดเป็นร้อยละ 7.8 เท่านั้น ส่วนที่เหลือร้อยละ 37.7 เห็นว่าตนรับภาระภาษีไว้เพียงบางส่วนเท่านั้น และอีกร้อยละ 10.8 นั้นไม่ทราบว่าตนเองได้แบกรับภาระภาษีไว้หรือไม่ ดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 แสดงความเห็นเกี่ยวกับการแบกรับภาระภาษีของผู้บริโภค

ความเห็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
รับภาระภาษี	157	43.6
ไม่ได้รับภาระภาษี	28	7.8
รับภาระบางส่วน	136	37.8
ไม่ทราบ	40	10.8
รวม	361	100.0

4.3 ในด้านความสมัครใจหรือความเต็มใจที่จะจ่ายภาษีมูลค่าเพิ่มนั้น ผู้บริโภคได้ให้ความเห็นดังนี้ ผู้บริโภคเต็มใจที่จะจ่ายภาษีมูลค่าเพิ่มมี 115 รายคิดเป็นร้อยละ 31.9 ผู้บริโภคที่รู้สึกเฉยๆ หรือไม่มีความเห็นว่าเต็มใจที่จะจ่ายภาษีมูลค่าเพิ่มหรือไม่ 112 รายคิดเป็นร้อยละ 31.0 และผู้บริโภคที่รู้สึกว่าจะจำเป็นต้องจ่ายภาษีมูลค่าเพิ่ม คือรู้สึกว่าคุณเองถูกบังคับให้ต้องจ่ายอย่างไม่เต็มใจนั้นมีถึง 133 รายคิดเป็นร้อยละ 36.8

ตารางที่ 24 แสดงความสัมพันธ์ของผู้ที่รู้จักภาษีมูลค่าเพิ่มและความเต็มใจในการเสียภาษี

ความเต็มใจในการเสียภาษี	ภาษีมูลค่าเพิ่ม	
	รู้จัก	ไม่รู้จัก
เต็มใจ	99	14
เฉย ๆ	84	27
จำใจ	114	17
รวม	297	58

จากตารางเมื่อพิจารณาค่า Chi-Square Test ได้ 0.023 ซึ่งน้อยกว่า 0.03 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานรองที่ว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันที่ระดับความเชื่อมั่น 97 %

ในส่วนนี้สามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ว่า ผู้ที่รู้จักภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 38.4 จำใจต้องจ่ายภาษีมูลค่าเพิ่ม ร้อยละ 33.3 เต็มใจที่จะจ่ายภาษีมูลค่าเพิ่มและที่เหลือร้อยละ 28.3 รู้สึกเฉยๆ กับการที่จะต้องเสียภาษี

สำหรับในด้านผู้ที่ไม่รู้จักภาษีมูลค่าเพิ่ม ร้อยละ 24.1 ก็ยังเต็มใจที่จะจ่ายภาษีมูลค่าเพิ่ม และร้อยละ 46.6 รู้สึกเฉยๆ กับการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม อาจเป็นเพราะไม่รู้จักภาษีมูลค่าเพิ่มและไม่ทราบว่าตนได้รับการประเมินภาษีเอาไว้แล้ว ส่วนอีกร้อยละ 29.3 นั้นจำใจที่จะต้องเสียภาษีถึงแม้ว่าจะไม่รู้จักภาษีมูลค่าเพิ่มก็ตาม

ตารางที่ 25 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะภะภาณีและความเต็มใจที่จะจ่ายภะภาณีมูลค่าเพิ่ม มีดังนี้

ภาวะภะภาณี	ความสมัครใจในการเสียภะภาณีมูลค่าเพิ่ม					
	เต็มใจ		เฉย ๆ		จำใจ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รับภาวะภะภาณี (ทั้งหมด)	45	39.5	32	28.6	80	60.1
ไม่ได้รับภาวะภะภาณี	14	12.3	10	8.9	4	3.0
รับภาวะภะภาณีบางส่วน	47	41.2	48	42.9	40	30.1
ไม่ทราบ	8	7.0	22	19.6	9	6.8
รวม	114	100	112	100	133	100

จากตารางเมื่อพิจารณาค่า Chi-Square Test ได้ 0.00 ซึ่งน้อยกว่า 0.01 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานรองที่ว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันที่ระดับความเชื่อมั่น 99 %

จากตาราง จะเห็นว่าผู้ที่เต็มใจที่จะจ่ายภะภาณีมูลค่าเพิ่มมากที่สุด คือ ผู้ที่รู้สึกว่าคุณเองได้เป็นผู้แบกรับภาวะภะภาณีไว้เพียงบางส่วนเท่านั้น รองลงมาคือพวกที่รู้สึกว่าคุณเองเป็นผู้แบกรับภาวะภะภาณีไว้ทั้งหมด และในส่วนของผู้เสียภะภาณีที่ต้องจำใจจ่ายภะภาณีมูลค่าเพิ่มนั้น จะเห็นว่าพวกที่คิดว่าตนเองเป็นผู้รับภาวะภะภาณีไว้ทั้งหมด (ร้อยละ 60.1) มีจำนวนมากที่สุด รองลงมาพวกที่คิดว่าตนเองรับภาวะภะภาณีบางส่วน (ร้อยละ 30.1) ก็จำใจต้องเสียภะภาณีเช่นกัน

ตารางที่ 26 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะภะภาณีและความสมัครใจในการเสียภะภาณีแบ่งตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ภาวะภะภาณี (จำนวน : ราย)			
	รับภาวะภะภาณี (ทั้งหมด)	ไม่ได้รับภาวะภะภาณี	รับภาวะบางส่วน	ไม่ทราบ
ประถมศึกษา				
เต็มใจเสียภะภาณี	2	1	6	1
เฉย ๆ	1	1	3	3
จำใจเสียภะภาณี	2	-	-	3
มัธยมศึกษาตอนต้น				
เต็มใจเสียภะภาณี	1	3	1	1
เฉย ๆ	1	-	6	2
จำใจเสียภะภาณี	3	2	-	-

ระดับการศึกษา	ภาวะภายใน (จำนวน : ราย)			
	รับภาวะภายใน (ทั้งหมด)	ไม่ได้รับภาวะ ภายใน	รับภาวะบาง ส่วน	ไม่ทราบ
มัธยมศึกษาตอนปลาย				
เต็มใจเสียภายใน	17	3	13	2
เฉย ๆ	17	3	12	12
จำใจเสียภายใน	31	1	22	3
ปริญญาตรี				
เต็มใจเสียภายใน	25	7	27	4
เฉย ๆ	12	6	27	5
จำใจเสียภายใน	43	1	18	3

จากตารางเมื่อพิจารณาค่า Chi-Square Test ของประถมศึกษาค่าได้ 0.261 ซึ่งน้อยกว่า 0.30 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานรองที่ว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันที่ระดับความเชื่อมั่น 70 % ค่า Chi-Square Test ของมัธยมศึกษาตอนต้นได้ 0.036 ซึ่งน้อยกว่า 0.04 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานรองที่ว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันที่ระดับความเชื่อมั่น 96 % ค่า Chi-Square Test ของมัธยมศึกษาตอนปลายได้ 0.014 ซึ่งน้อยกว่า 0.02 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานรองที่ว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันที่ระดับความเชื่อมั่น 98 % ค่า Chi-Square Test ของประถมศึกษาได้ 0.001 ซึ่งน้อยกว่า 0.01 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานรองที่ว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันที่ระดับความเชื่อมั่น 99 %

จากตาราง ในระดับประถมศึกษานั้นผู้บริโภคร้อยส่วนใหญ่ที่เต็มใจเสียภายในและรู้สึกเฉย ๆ กับการเสียภายในเห็นว่าตัวเองรับภาวะภายในเพียงบางส่วน ยกเว้นในส่วนของผู้ที่จำใจเสียภายในนั้นไม่ทราบว่าตนเป็นผู้แบกรับภาวะภายในหรือไม่ ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่านี้ผู้ที่เต็มใจเสียภายในเห็นว่าตนไม่ได้รับภาวะภายในเอาไว้ ผู้บริโภคที่รู้สึกเฉย ๆ กับการเสียภายในมีความเห็นว่าตนนั้นรับภาวะภายในเพียงบางส่วนเท่านั้น ในขณะที่ผู้ที่จำใจเสียภายในกลับเห็นว่าตนเป็นผู้รับภาวะภายในไว้ทั้งหมด ในส่วนของผู้ที่มิได้มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่เห็นว่าตนรับภาวะภายในไว้ทั้งหมด และสำหรับผู้บริโภคที่มิได้มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่านั้นในส่วนของผู้ที่เต็มใจเสียภายในและรู้สึกเฉย ๆ กับการเสียภายในเห็นว่าตนรับภาวะภายในเพียงบางส่วน ในขณะที่ผู้บริโภคที่จำใจเสียภายในนั้นเห็นว่าตนเป็นผู้รับภาวะภายในไว้ทั้งหมด

5. ผลของภาษีมูลค่าเพิ่มต่อรายได้ที่แท้จริงของผู้บริโภค

5.1 กรณีการนำภาษีมูลค่าเพิ่มเข้ามาใช้ครั้งแรก

ตารางที่ 27 แสดงผลของภาษีมูลค่าเพิ่มต่อรายได้ที่แท้จริงของผู้บริโภคจากการที่ภาษีมูลค่าเพิ่มเข้ามาครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2535

ผลกระทบต่อรายได้ที่แท้จริง	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ลดลง	138	38.2
ไม่ลดลง	101	28.0
จำไม่ได้	58	16.1
ไม่แสดงความเห็น	64	17.7
รวม	361	100.0

จากการที่ภาษีมูลค่าเพิ่มเข้ามาครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2535 ซึ่งมีการจัดเก็บในอัตรา ร้อยละ 7 นั้นมีผลทำให้รายได้ที่แท้จริงของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ลดลงร้อยละ 38.2 ไม่เปลี่ยนแปลงร้อยละ 28.0 และผู้บริโภคที่จำไม่ได้และไม่ออกความเห็นมีร้อยละ 16.1 และ 17.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 28 แสดงผลกระทบต่อผู้บริโภคในการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้

ผลกระทบจากการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้	ผลต่อรายได้ที่แท้จริง (จำนวน : ราย)		
	รายได้ลดลง	รายได้ไม่ลดลง	จำไม่ได้
เดือดร้อนมาก	45	12	5
เดือดร้อนเล็กน้อย	85	27	10
ไม่เดือดร้อนแต่อย่างใด	4	16	10
จำไม่ได้	2	-	26
รวม	136	55	51

จากตารางเมื่อพิจารณาค่า Chi-Square Test ได้ 0.00 ซึ่งน้อยกว่า 0.01 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานรองที่ว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันที่ระดับความเชื่อมั่น 99 %

ในส่วนของภาษีมูลค่าเพิ่มที่มีผลกระทบต่อรายได้ที่แท้จริงของผู้บริโภคไปในทางที่ลดลงนั้น ได้ส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคและครอบครัวโดยทำให้ครอบครัวเดือดร้อนมาก 45 รายคิดเป็นร้อยละ 33.09 เดือดร้อนบ้างเล็กน้อย 85 รายคิดเป็นร้อยละ 62.5 ไม่เดือดร้อนแต่อย่างใด 4 รายคิดเป็นร้อยละ 2.94 และผู้บริโภคจำผลกระทบนั้นไม่ได้ 2 รายคิดเป็นร้อยละ 1.47

ตารางที่ 29 แสดงผลกระทบจากการนำภูมิมูลค่าเพิ่มเข้ามาใช้ครั้งแรก ต่อระดับรายได้ที่แท้จริงของผู้บริโภคนั้น สามารถแบ่งผลกระทบตามอาชีพ ได้ดังนี้

หน่วย : จำนวน (ราย)

อาชีพ	ผลกระทบของภูมิมูลค่าเพิ่ม		
	รายได้ลดลง	รายได้ไม่ลดลง	จำไม่ได้
รับราชการ	21	15	5
ค้าขาย	13	9	6
ธุรกิจส่วนตัว	7	10	7
ลูกจ้างชั่วคราว	11	7	5
พนักงานบริษัทเอกชน	34	20	6
นักเรียน นักศึกษา	42	34	23
อื่นๆ	10	6	6
รวม	138	101	58

จากตารางเมื่อพิจารณาค่า Chi-Square Test ได้ 0.537 ซึ่งน้อยกว่า 0.55 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานรองที่ว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันที่ระดับความเชื่อมั่น 45 %

จากตาราง จะเห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือร้อยละ 51.2 ของอาชีพรับราชการ ร้อยละ 46.4 ของอาชีพค้าขาย ร้อยละ 47.9 ของลูกจ้างชั่วคราว ร้อยละ 56.7 ของพนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 42.4 ของนักศึกษา และร้อยละ 45.5 ของอาชีพอื่นๆ ได้รับผลกระทบจากการนำภูมิมูลค่าเพิ่มมาใช้ครั้งแรก โดยผลกระทบนั้นทำให้รายได้ที่แท้จริงของผู้ตอบแบบสอบถามลดลง นั่นคือ ถ้าระดับรายได้ที่เป็นตัวเงินคงที่ แสดงว่าระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปจะสูงขึ้นหลังจากการนำภูมิมูลค่าเพิ่มมาใช้เมื่อ พ.ศ. 2535

และจากตารางจะเห็นว่ามีเพียงอาชีพธุรกิจส่วนตัวเท่านั้นที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ประมาณร้อยละ 41.7 ไม่ได้รับผลกระทบจากการนำภูมิมูลค่าเพิ่มมาใช้ นั่นคือ ระดับรายได้ที่แท้จริงไม่ได้ลดลง ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าถึงแม้ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปจะสูงขึ้น แต่หน่วยธุรกิจเหล่านั้นมีรายได้ที่เป็นตัวเงินสูงขึ้นมากกว่าการเพิ่มขึ้นของระดับราคาสินค้า เพราะช่วงนั้น (พ.ศ. 2535) เป็นช่วงที่เศรษฐกิจกำลังรุ่งเรือง หน่วยธุรกิจต่างได้รับกำไรจากการประกอบธุรกิจในช่วงนั้นมากพอสมควร

แต่เมื่อพิจารณาภาพรวมแล้ว จะเห็นว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่ (138 ราย) ได้รับผลกระทบจากการนำภูมิมูลค่าเพิ่มเข้ามาใช้ครั้งแรก โดยทำให้รายได้ที่แท้จริงลดลง

5.2 กรณีการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2540 จาก ร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 10

ตารางที่ 30 แสดงผลกระทบต่อรายได้ที่แท้จริงของผู้บริโภคจากการเปลี่ยนแปลงอัตรา ภาษี

ผลกระทบต่อรายได้ที่แท้จริง	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ลดลง	226	62.6
ไม่ลดลง	108	29.9
จำไม่ได้	21	5.8
ไม่แสดงความเห็น	6	1.7
รวม	361	100.0

จากตาราง การเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีจากร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 10 นั้นส่งผลทำให้ รายได้ที่แท้จริงของผู้บริโภคลดลงถึงร้อยละ 62.6 ส่วนอีกร้อยละ 29.9 นั้นการเปลี่ยนแปลงอัตรา ภาษีไม่ได้ส่งผลให้รายได้ที่แท้จริงลดลง และในส่วนที่ผู้บริโภคจำไม่ได้ร้อยละ 5.8 ไม่ออกความ คิดเห็นอีกร้อยละ 1.7

ตารางที่ 31 แสดงผลกระทบต่อผู้บริโภคจากการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษี

ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง อัตราภาษี	ผลต่อรายได้ที่แท้จริง (จำนวน : ราย)		
	รายได้ลดลง	รายได้ไม่ลดลง	จำไม่ได้
เดือดร้อนมาก	90	17	6
เดือดร้อนเล็กน้อย	127	39	5
ไม่เดือดร้อนแต่อย่างใด	8	29	2
จำไม่ได้	1	3	8
รวม	226	88	21

จากตารางเมื่อพิจารณาค่า Chi-Square Test ได้ 0.00 ซึ่งน้อยกว่า 0.01 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานรองที่ว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันที่ระดับความเชื่อมั่น 99 %

ซึ่งผลของการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีดังกล่าวในส่วนที่ทำให้รายได้ที่แท้จริงของผู้ บริโภคลดลงนั้น ได้ส่งผลให้ผู้บริโภคและครอบครัวเดือดร้อนมากร้อยละ 33.6 เดือดร้อนบ้างเล็กน้อยร้อยละ 51.2 ไม่เดือดร้อนแต่อย่างใดร้อยละ 11.6 และจำไม่ได้ร้อยละ 3.6 โดยในการ พิจารณาเราจะต้องคำนึงถึงว่าจากภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันที่ซบเซาก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้รายได้ ที่แท้จริงของผู้บริโภคลดลง การขึ้นอัตราภาษีอาจเป็นสาเหตุเล็กน้อยเท่านั้นที่ทำให้รายได้ที่แท้จริง ของผู้บริโภคลดลง

ตารางที่ 32 แสดงผลกระทบต่อรายได้ที่แท้จริงของผู้บริโภค จำแนกตามอาชีพได้ผล
สรุปดังนี้

หน่วย : จำนวน (ราย)

อาชีพ	ผลกระทบของภาษีมูลค่าเพิ่ม		
	รายได้ลดลง	รายได้ไม่ลดลง	จำไม่ได้
รับราชการ	30	17	-
ค้าขาย	19	10	3
ธุรกิจส่วนตัว	16	11	1
ลูกจ้างชั่วคราว	20	3	1
พนักงานบริษัทเอกชน	51	24	4
นักเรียน นักศึกษา	73	35	11
อื่น ๆ	17	8	1
รวม	226	108	21

จากตารางเมื่อพิจารณาค่า Chi-Square Test ได้ 0.446 ซึ่งน้อยกว่า 0.45 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานรองที่ว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันที่ระดับความเชื่อมั่น 55 %

จากตาราง จะเห็นว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่ ในทุกอาชีพนั้นจะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยทำให้รายได้ที่แท้จริงลดลง ในกรณีนี้สามารถอธิบายได้ว่าจากภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยของประเทศ ได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนทุกอาชีพ โดยรายได้ที่เป็นตัวเงินลดลงทั้งในส่วนของการลดเงินเดือนและการเลิกจ้าง นอกจากนี้การเพิ่มอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มก็ทำให้ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปสูงขึ้นด้วย จากที่กล่าวมาล้วนเป็นสาเหตุให้รายได้ที่แท้จริงลดลงทั้งสิ้น เพราะรายได้ที่แท้จริง คือ ส่วนระหว่างรายได้ที่เป็นตัวเงินต่อระดับราคาสินค้า ดังที่ได้กล่าวไว้ในนิยามศัพท์

ตารางที่ 33 แสดงผลกระทบของภาษีมูลค่าเพิ่ม พิจารณาจากระดับรายได้

หน่วย : จำนวน(ราย)

ระดับรายได้	ผลกระทบของภาษีมูลค่าเพิ่มต่อรายได้ที่แท้จริงของผู้บริโภค					
	การนำภาษีมูลค่าเพิ่มเข้ามาใช้			การเปลี่ยนแปลงอัตราภาษี		
	ลดลง	ไม่ลดลง	จำไม่ได้	ลดลง	ไม่ลดลง	จำไม่ได้
น้อยกว่า 5,000	50	37	28	86	37	10
5,000 – 10,000	42	32	13	67	33	6
10,001 – 15,000	19	16	6	34	20	1
มากกว่า 15,000	25	12	9	35	16	2
รวม	136	97	56	222	106	19

ถ้าเราจะพิจารณาผลกระทบของภาษีมูลค่าเพิ่มในอีกแง่หนึ่ง คือ พิจารณาจากระดับรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถสรุปได้ว่าในทุกระดับรายได้ที่พิจารณา คือ น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาทต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาทต่อเดือน และมากกว่า 15,000 บาทต่อเดือน ล้วนแล้วแต่ได้รับผลกระทบจากการนำภาษีมูลค่าเพิ่มเข้ามาใช้ โดยประมาณร้อยละ 45 ของแต่ละระดับรายได้ดังกล่าวจะมีรายได้ที่แท้จริงลดลง และนอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีจากร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 10 มีผลทำให้ผู้บริโภคประมาณร้อยละ 60 ของแต่ละระดับรายได้ดังกล่าวมีรายได้ที่แท้จริงลดลงด้วยเช่นกัน